

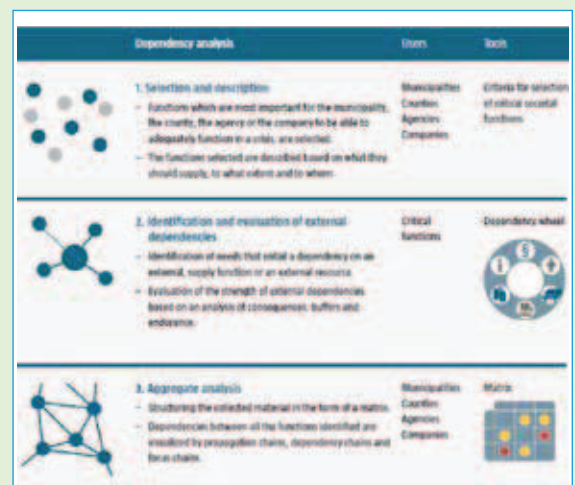
RECIPE: handzame recepten voor bescherming vitale infrastructuur

Hoewel Nederland één van de landen is waar vaak naar wordt gekeken als het gaat om de aanpak van de bescherming van vitale infrastructuur¹, kunnen ook wij nog veel leren van de aanpak van andere landen. Dit was dan ook de aanleiding voor TNO en het ministerie van Veiligheid en Justitie (toen nog het ministerie van Binnenlandse Zaken) om samen met het Slowaakse ministerie van Transport, het Oostenrijkse Institut für internationale Politik (OIIP) en het Estse ministerie van Binnenlandse Zaken een projectvoorstel in te dienen in het kader van het *European Programme for Critical Infrastructure Protection (EPCIP)*.²

Met het RECIPE project (Recommended Elements for Critical Infrastructure Protection for policymakers in Europe) wilden wij de kennisdeling tussen Europese lidstaten vergroten, het is immers zonde als landen zelf steeds het wiel opnieuw moeten uitvinden. Het projectteam heeft hiervoor een handzaam boek met good practices voor Europese beleidsmakers opgesteld die werken op het gebied van de bescherming vitale infrastructuur.

De good practices zijn ingedeeld aan de hand van zes verschillende deelonderwerpen. Dit betreft het identificeren van vitale infrastructuur, afhankelijkheden, publiekprivate samenwerking, het delen van informatie en risico- en crisismanagement. Als het gaat om *identificeren van de vitale infrastructuur*, zijn de meeste landen zich al lang bewust dat een aantal infrastructuren zoals de elektriciteit- en ICT-netwerken van vitaal belang zijn voor hun samenleving. Het wegvallen hiervan kan tot veel economische schade leiden. Levens kunnen zelfs op het spel staan. Toch hebben nog niet alle Europese landen hun vitale infrastructuur beschreven en voldoende beschermingsmaatregelen getroffen. Europa heeft daarom door middel van een richtlijn gestimuleerd dat de EU-landen nagaan welke infrastructuur in hun land als Europees vitaal moet worden aangeduid.

Deze samenwerking op Europees niveau is des te meer van belang aangezien infrastructuren en verstoringen zich zelden houden aan landsgrenzen. De *onderlinge afhankelijkheden* kunnen er voor zorgen dat verstoringen op de infrastructuur in één land effect hebben op de vitale voorzieningen van een ander land. Ook kunnen door afhankelijkheden verstoringen in één infrastructuur grote effecten hebben in een andere infrastructuur. Het handboek beschrijft een aantal methoden waarmee beleidsmakers in verschillende landen hun infrastructuur in kaart brengen en hoe ze meer inzicht proberen te krijgen in de onderlinge afhankelijkheden om beter voorbereid te zijn op eventualiteiten.

Gebruik modellen bij aswolk crisis

De aswolk veroorzaakt door de uitbarsting van een IJslandse vulkaan zorgde in 2010 voor een grote verstoring van het luchtverkeer boven Europa. Zweden heeft destijds zijn afhankelijkheidsmodellen gebruikt om snel in kaart te brengen welke effecten deze verstoringen nationaal teweeg zouden brengen en welke repressieve maatregelen aan te bevelen waren.

¹ Betreft producten, diensten en onderliggende processen die, als zij uitvallen, maatschappelijke ontwrichting veroorzaken. De bescherming is gericht op het voorkomen van discontinuïteit door bijvoorbeeld technisch-organisatorisch falen, overbelasting en extreme natuurlijke omstandigheden of door moedwillig menselijk handelen.

² Dit programma is een aantal jaren geleden op initiatief van de Europese Commissie tot stand gekomen. Doel was om vitale infrastructuren in de EU te identificeren met grensoverschrijdende effecten en het vaststellen van de kwetsbaarheid hiervan.

Een groot deel van de vitale infrastructuur is in handen van private partijen, dit maakt de deelonderwerpen *publiekprivate samenwerking* en het *delen van informatie* van groot belang. De vitale sectoren kennen de eigen infrastructuur als geen ander. Ze kunnen onderling informatie uitwisselen over eventuele knelpunten en maatregelen. Dit aangevuld door specifieke informatie vanuit inlichtingen- of opsporingsorganisaties. Het RECIPE handboek beschrijft goede praktijkvoorbeelden voor publiekprivate samenwerking evenals eenvoudig toepasbare procedures voor het vertrouwd delen van gevoelige informatie. In Nederland bestaan al een aantal jaren zogeheten informatieknooppunten waar per vitale sector informatie wordt gedeeld over cybergerelateerde risicofactoren en kwetsbaarheden.

Na het identificeren van de risicofactoren kunnen met *risicomanagement* maatregelen worden bepaald om het risico van grootschalige verstoring of uitval zoveel mogelijk te beheersen. Voor de vitale infrastructuur is het primair van belang dat de bedrijven en overheidsorganen in de vitale sectoren hun risicomanagement

regionale en nationale crisismanagementorganisaties. In Nederland wordt de vitale infrastructuur meegenomen als aandachtspunt in de risicoanalyses op nationaal (Nationale Risicobeoordeling) en regionaal niveau. Tussen de crisismanagementorganisaties en de vitale sectoren vindt steeds meer uitwisseling plaats, bijvoorbeeld in de vorm van convenanten tussen de vitale sectoren en de veiligheidsregio's.

Naast de good practices hebben we ook aandacht besteed aan de manier waarop deze methoden breed kunnen worden toegepast in Europa. Niet elk goed praktijkvoorbeeld is zomaar toepasbaar voor andere landen. Een beleidsmaker zal een en ander moeten beoordelen op basis van de eigen nationale context. Hierbij moet worden gekeken naar het wettelijke kader, historische achtergrond, de mate waarin men al gewend is om samen te werken met de private sector en of er al acties genomen zijn op het gebied van bescherming vitale infrastructuur, etc. Om die reden zijn tabellen toegevoegd die de beleidsmaker helpen om de juiste ingrediënten te selecteren die binnen de eigen

Verdeelstation Walhammet (foto: UK MOD-Crown)

Publiekprivate samenwerking bij overstromingen

Eind 2007 werd Engeland getroffen door grote overstromingen. In het getroffen gebied stond een belangrijk elektriciteitsverdeelstation. Wanneer dit onder water zou komen te staan, was uitschakelen noodzakelijk waardoor

ruim twee miljoen mensen bijna een week zonder stroom zouden komen te zitten. Door goede samenwerking tussen de energiebedrijven en de nationale crisismanagementorganisatie kon dit worden voorkomen.

goed implementeren. Een aantal landen biedt hiervoor instrumenten aan, zoals Duitsland en Denemarken, terwijl sommige landen een specifieke vorm van risicomanagement verplicht opleggen, zoals in Frankrijk. Mochten er desondanks toch incidenten optreden dan is een goede samenwerking met het regionale en nationale *crisismanagement* van essentieel belang. Hiervoor dienen de vitale operators en de crisismanagementorganisaties elkaars werelden en jargon te (leren) kennen. Dit kan bijvoorbeeld door gezamenlijke oefeningen te organiseren. In het Verenigd Koninkrijk worden (vertegenwoordigers van) de vitale sectoren zelfs verplicht geïntegreerd in de

nationale context snel tot een aansprekend resultaat op CIP-gebied kunnen leiden.

Medio mei zijn de projectresultaten met veel lof tijdens een EPCIP workshop – met CIP-coördinatoren uit de Europese lidstaten – ontvangen. Begin juni zijn de projectresultaten gepresenteerd in Boedapest tijdens de EU-USA conferentie over bescherming vitale infrastructuur. Nederland heeft zich met de in het RECIPE handboek ingebrachte kennis goed op de Europese CIP-kaart gezet. Dit biedt ook een goede aanzet voor de verdere samenwerking binnen Europa. Meer lezen? Het handboek is te downloaden via www.tno.nl/recipe-report.